

P GLASOVA Panorama

KRANJ, 12. JANUARJA 1963

STEVILKA 2

Težka prometna nesreča Ljudje imajo srečo

V torek je prišlo v Naklem to prometne nesreče, ki zaradi naključja ni imela težjih posledic. Na odseku ceste, ki se dviga nad železniško progo sta se srečala tovornjak in osebni avtomobil z ljubljansko registrsko tablico. V trenutku, ko sta bili vozila skoraj že v vzporedni črti, se je tovornjaku odtrgalo kolo, ki se je odvalilo nasproti osebni avtomobilu. Kolo je s takšno močjo udarilo v osebni avtomobil, da je voznik izgubil oblast nad krmilom vozila. Od močnega sunka se je osebni avtomobil na mestu obrnil, podrl železno ograjo in tri betonske stebre ob zavarovani cesti ter se začel valiti po visokem nasipu proti železniški progi. Vozilo se je, preden je spodaj na ravnem obstalo v snegu, trikrat obrnilo in obležalo na strehi s kolesi v zraku.

V osebni avtomobilu je bilo pet potnikov, ki so se vsi živi in nepoškodovani rešili iz zmečkanega ohišja avtomobila. Čez nekaj časa, ko so se pomirili od razburjenja, so nadaljevali pot z avtobusom. Od nesreče je ostala samo razdejana obcestna ograja in zbit avtomobil, ki so ga pozneje odpeljali verjetno med staro železo. Pet potnikov, ki so brez poškodb ne-

srečo preživeli, pa je odpotovalo na Bled. Ljudje imajo na cesti srečo.

Reke se izlivajo iz strug

Poplave v Črni gori

Letošnja zima z obilico dežja in snega, z naglimi otoplitvami in zahladitvami povzroča neprestano nove po-

plave. Po težkih poplavah v Makedoniji v novembru so pred dnevi nekatere reke preplavile okolico Ohrida v

Makedoniji, znatno večje pa so poplave v Črni gori. Razen naraslih rek v Črni gori se je močno dvignila raven vode na Skaderskem jezeru. Veliko hiš v bližini jezera je že nekaj dni pod vodo.

Poplave na treh krajih

SREČANJA Z LJUDMI - SREČANJA Z LJUDMI - SREČANJA Z LJUDMI

Ko smo pri zbiranju gradiva za novoletno številko našega časopisa brskali po edinem preživelcem letniku kranjskega humorističnega lista »Skrat«, nismo prezrili imena izdajatelja in odgovornega urednika Ignaca Sumija. Ker smo že zadnjič osvežili spomin na »Skrata«, ne zamudimo še priložnosti, da spoznamo njegov življenjepis, seveda zelo na kratko. Zvemo ga v razgovoru z njegovim idejnim očetom in glavnim ustvarjalcem Sumijem.

● Izdajanje časopisa ne velja malo, kje ste dobili osnovo za začetek?

»Škratov« življenjepis

Začeli smo kar brez denarja. Tiskarna nam je dala na upanje papir za nekaj prvih števil, delali smo pa brezplačno in v prostem času. Tedaj sem bil namreč obratovodja v tiskarni »Sava«.

● Ste imeli veliko sodelavcev?

Pri izdajanju je redno pomagal strojnik iz tiskarne, velik del šaljivih zgodbic in šal je prispeval Ivan Fugina, tu pa tam pa nam jih je poslal tudi kdo izmed bravcev. Risbe, po katerih sem izdeloval linoreze, da je bil naš list tudi ilustriran, nam je naredil slikar Matija Bradaška.

● Je bil trud, ki ste ga vložili v vseh 23 števil »Skrata«, kdaj poplačan?

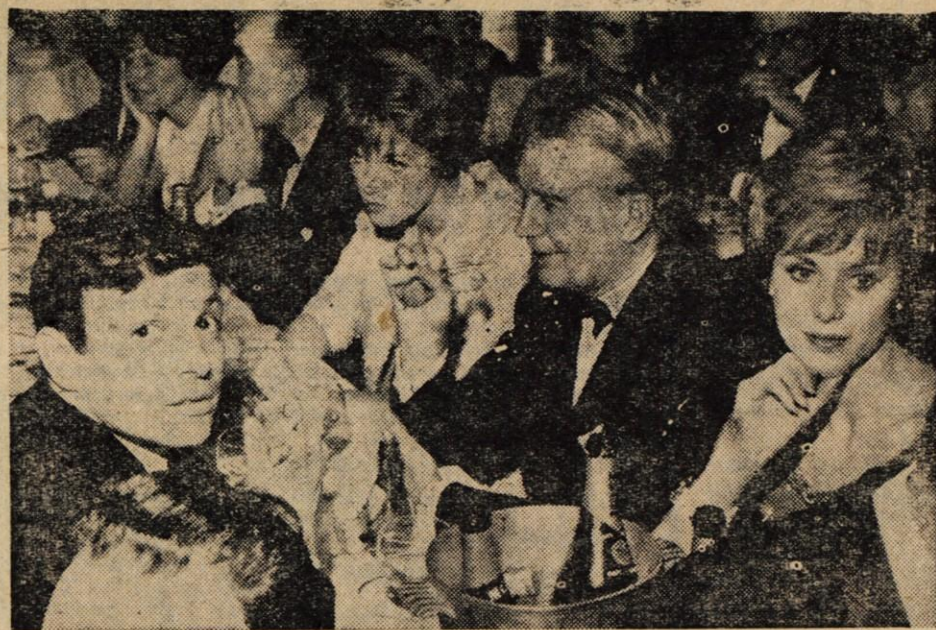
Z denarjem ne, saj je bil list — kolikor je bilo mogoče — poceni in ni bilo nikakršnega dobička, pač pa z veseljem pri delu in z zadoščenjem ob uspehih pri bravcih.

● Zakaj ste v začetku leta 1928 prenehali z izdajanjem lista, ne da bi počakali vsaj prvi rojstni dan?

Saj nam je bilo žal, a naprej ni šlo več. Prav tedaj so se začeli spori z lastnikom tiskarne, zato nam je odzvel vse ugodnosti, denarja pa nismo imeli, da bi to plačali. Tudi glavarstvo nam je vedno bolj nagajalo.

● Nagajalo? Kako?

V listu smo si večkrat koga privoščili; sicer ne s pravi imenom, ampak vendarle tako, da so domačini vedeli, za koga gre. Ko smo se ob neki priložnosti komaj izognili tožbi, nas je glavarstvo začelo cenzurirati, in to tako strogo, da so nam vse dobre aktualne šale pometali ven. Same slabe prave tudi nismo hoteli objaviti. — M. S.

V znanem pariškem zabavišču »Lido« so se pred kratkim zbrale vse veličine svetovnega filma. Na prireditvi so bili ameriški, francoski in italijanski filmski igralci. — Na sliki vidimo Mauricea Chevaliera sredi nemških dvojčic pevk sester Kässler

Cestni prelazi

Od štirih gorenjskih cestnih prelazov pride na leto največ vozil preko Podkorena, in sicer 25.703 avtomobilov in 614 avtobusov. Na drugem mestu je Ljubelj. Preko Ljubelja je prišlo lansko leto 16.520 avtomobilov in 740 avtobusov. Najmanj vozil prihaja čez Rateče in Jezersko. Čez Jezersko je število vozil večje samo v zimskih mesecih.

Na poplavljenem področju ob spodnji Zeti v okolici Tilograda je pod vodo sedem vasi. Ogrožene vasi izseljujejo, vendar vaščani, zlasti starejši ljudje in ženske neradi zapuščajo svoje domove.

V okolici Skaderskega jezera je pod vodo nekaj hiš, voda pa je vdrla tudi v hotel »Obod«. Skadersko jezero pa še vedno narašča in lahko poplavi nova naselja, če deževje ne bo prenehalo.

Najhujše pa so poplave ob reki Bojani. Reka je podrla visok nasip, ki so ga nekaj dni utrjevali. Nasip je vodovje odneslo pri vasi Sutjela. Nevarnost poplav preti tudi v letoviškem obmorskem mestecu Uljeinu. V tem mestu, znanem po velikih solarnah, so storili več ukrepov, da bi zavarovali solarno pred poplavo.

Zaradi velikih valov se reka Bojana ne more izlivati v morje normalno. Valovi na Jadranskem morju so tako visoki, da že več let ne pomnijo tašnega neurja.

Rekli so...

»Eno izmed največjih ameriških industrij predstavljajo v Ameriki prilžnostni govori.«

Dwight Eisenhower, bivši ameriški predsednik

»Ljudje bi kupovali več knjig, če bi obenem s knjigami lahko kupili tudi čas, ki je potreben za branje knjig.«

Friedrich Schröder, nemški knjigar

»Večina moških daje prednost lepim ženam. Može, ki trdijo nasprotno, lažejo.«

Francoise Sagan, francoska književnica

»Popolno soglasje v nekem orkestru je navaden mit. So orkestri, ki so bili ustanovljeni že pred sto leti in se še vedno niso naučili skupaj igrati.«

Leopold Stokovski, ameriški dirigent

»Z gospodom Hruščovom sva v istem čolnu glede na to, da oba razpolagava z nuklearnimi bombami in da oba želiva, da obvarujeva vsake svojo družbeno ureditev.«

John Kennedy, ameriški predsednik

»Svet ne bo živel v harmoniji, dokler se dve tretjini njegovega prebivalstva bori s težavami v težnji, da sploh živi.«

U Tant, generalni sekretar OZN

»Bolje je gledati skozi ključavnico, kot sploh ničesar videti.«

Rudolf Augstein, založnik časopisa »Der Spiegel«

»Ker Gestapu ni uspelo, da bi me spremenil, potem to ne bo uspelo niti kritikom v stotine člankov o mojih delih.«

Anna Langfuss, književnica

»Ni samo Francija raj za ljudi, ki želijo dobro jesti, temveč so to njeni kmetijski proizvajalci, ki delajo ta raj na zemlji.«

Edgar Pisani, francoski minister za kmetijstvo

Načrte o pripojitvi Katange h Kongu končno izvajajo

Čombe prihaja iz skrivališča

Načrt za pripojitev odcepljene katanške pokrajine je imel tehten povod. 24. decembra so katanški orožniki nad poslopjem belgijske družbe »Union Miniere« v Elisabethvillu odprli ogenj na helikopter sil Združenih narodov, v katerem je bila posadka etiopskih vojakov – namenjena, da zamenja straže. Po sestrelitvi helikopterja je generalni sekretar OZN U Tant zahteval od svojih pomočnikov v Kongu, da izvedejo zadnji del načrta o pripojitvi odcepljene Katange k matični deželi.

»Modre čelade« napredujejo

V dveh tednih po tem dogodku so »modre čelade« zasedle vsa važnejša središča v Katangi. Indijske čete so zasedle Jadoville, maroški vojaki so

ška plemena odrekla svojo pomoč, je začel izsiljevati. Njegovo staro geslo, da bo požgal in porušil deželo je začel uresničevati na dveh primerih. Toda posledica njegovega početja je bila še bolj pogubna. Prišlo je do oboroženih obračunov med Čombejevimi orožništvom in plačanimi oboroženimi silami tujih rudarskih družb, ki rudarskih in industrijskih objektov niso pustili uničevati.

Druga Čombejeva zamisel, da bi v odcepljeni Katangi organiziral gverilsko vojno proti »modrim čeladam« je ostala tudi samo na papirju. Vedno bolj očitno postaja, da je Čombe zgubil tla pod nogami. Katanška plemena so na področjih, ki jih nadzorujejo mednarodni odredi odložila orožje in se pomirila s spravljivo priključitvijo z ostalimi kongoškimi pokrajinami v enotno državo.

Kaj pomeni Katanga za Kongo

Katanga za Kongo ni samo politična postavka za doseg enotnosti in neokrnjenosti. Katanga je po kongoških državnih podatkih veliko bolj pomembna v gospodarskem smislu. Katanga je najrazvitejša kongoška pokrajina, ki po rudnih bogastvih spada med najbogatše predele v črni Afriki. Važno je tudi, da se ta ogra-

Katanški secesionist Čombe

pred tem že prišli v Kamino, irski odredi pa so prevzeli nadzorstvo nad Elisabethvillom. Čombejeva vlada je zbežala iz katanškega glavnega mesta v Kolvezijo, kjer se je zbrala tudi glavna Čombejevih orožnikov in plačane najemniške vojske, med katerimi je pisana družščina ostankov razbitih armad iz druge svetovne vojne in profesionalnih vojakov. Vojaški položaj zbitih enot katanškega odpadnika Čombeja v okolici Kolvezije je brezizhoden in težak. Nemogoče je verjeti, da bi se te sile lahko uspešno upirale »modrim čeladam.« Tega se je začel zavedati tudi Čombe, ki skuša gotovi vojaški poraz preusmeriti na politične razgovore. Ne samo, da je iz Elisabethvilla odletel dalje od svoje vlade v Severno Rodezijo, da bi preko nje zavznil na zvonec londonskega »Foreign Office«, ki je to Čombejevo dejanje nagradil z odkritim nasprotovanjem akciji Združenih narodov.

Maščevanje v skrajni sili

Čombe poslabšanje svojega vojaškega položaja ni sprejel prekrižanih rok. Ko so nekatera katan-

men rudni in industrijski potencial že izkorišča. Različne tuje družbe – belgijske, britanske in francoske so zgradile velike tovarne in rudnike, ki izkoriščajo prirodna bogastva. S priključitvijo Katange se Kongu obeta povsem drugačen razvoj, kakor pa brez nje. To je dobro vedel tudi odcepljenec Čombe, ki je skušal ves čas svoje oblasti utrditi samostojnost Katange in jo narediti od ostalih kongoških pokrajin čimbolj neodvisno. Pri tem so mu z vsemi močmi pomagale tudi tuje družbe in tuje vlade.

Čombe je v Katangi dal v obtok poseben katanški de-

nar, katanške franke, kar je bila v primerjavi s kongoškim denarjem bolj trdna valuta. Trdnost je katanškemu denarju dajalo tuje kritje in razvitejša oblika gospodarstva. Tudi gospodarske težave niso v takšni meri prizadele Katange kot ostalih kongoških pokrajin, ker je celotna Katanga praktično v rokah velike belgijske družbe »Union Miniere«.

Ko je pred dnevi iz Leopoldville dopotovalo v Elisabethville okoli 2.000 uradnikov osrednje kongoške vlade, je bila njihova prva naloga, da potegnejo iz obtoka katanški denar in ga zamenjajo s kongoškim.

GLOBUS

»Kronica v plevelu«

V londonskih kulturnih krogih se že nekaj časa govori o mladi nadarjeni pisateljici Charlotte Bingham, ki se je s takšnim uspehom uveljavila s svojo knjigo kakor nekoč Francoise Sagan. Mlada Londončanka, ki je zaposlena v zunanjem ministrstvu, je v svoji knjigi opisala londonsko »visoko družbo«. V knjigi opisuje vrhove angleške družbe, ki je »mastna, lena, neumna in gosje neuporabna.« Mlada pisateljica je svojo prvo knjigo izdala pod naslovom »Kronica v plevelu«. Knjige z največjo naglico prevajajo tudi v francoščino.

Težka naloga

Mestna uprava v Parizu je poklicala iz New Yorka znana strokovnjaka za promet Bernsa, da bi pomagal rešiti prometni vozel v francoski prestolnici. Berns je v Parizu izjavil, da je ta naloga težja od kvadrature kroga. V Parizu je okoli 1.400.000 avtomobilov, ki bi postavljeni drug za drugim naredili kolono dolgo 2.700 kilometrov. Dolžina vseh pariških ulic pa znaša skupaj 1.050 kilometrov.

Prikupnost za vsako ceno

Dvajsetletna Sophia Desstrade, ki je po svojem telesu precej podobna Brigitte Bardot, vendar ji ta podobnost ni prinesla večje popularnosti, poskuša sedaj na drug način postati znana v javnosti – in to s pomočjo sodišča. Pred pariškim sodiščem je tožila ameriškega vojaka Henryja Corriveauja, ki se je s sposojenim avtomobilom nekega novinarja zaletel v avtomobil, v katerem je bila Sophia s svojim bratom. Ameriški vojak je bil pijan in bi lahko prišlo do težke nesreče, vendar je njen odškodninski zahtevok po mnenju sodišča previsok.

Predsednik osrednje kongoške vlade Adula

D rugi so se odpravljali na zanimive izlete in obiske za praznike (29. novembra), jaz pa sem pripravljaval skromen kovček za kratek praznični skok – v Bolgarijo. Nekam začudeno so me pogledovali prijatelji, kot da me niso razumeli, z obraza pa sem jim bral: »Kaj boš pa videl tam? Kaj si res že videl vse zahodne dežele, da te vleče tja na »vzhod« in to celo v »daljno« Bolgarijo, pa kar sam...« – Da, prav za to deželo cvetja sem se odločil v zimskem času, prav po zaključku VIII. kongresa BKP – zakaj končno sem dobil bolgarsko vizo za individualni obisk sorodnikov. »Tudi Slovenci so v Bolgariji?« Tega mi znanci skoraj niso verjeli, zato sem jim moral podrobneje razložiti, kako je s to rečjo.

Zadnje borbe s Turki

T tudi dandanes se najdejo učenci, ki se jim ne ljubi hoditi v šolo, takšen je bil pred petdesetimi leti tudi moj stric. Domači so hoteli, da bi študiral, on pa je na vrat na nos zapustil šolske klopi in se kot prostovoljec udeležil zadnjih borb s Turki, ko so ob koncu 19. stol. Bolgari osvobajali Trakijo (južni del Bolgarije) izpod turškega jarma. Spoznal se je s preprostimi bolgarskim dekletom, se oženil in se naselil v Plovdivu. Nikdar več ni videl domovine. Zapustil je sina in hčerko. Prvi si je ustvaril dom v Plovdivu, hčerka pa v Sofiji. Niti sanjalo se jima ni več, kje je njun oče pravzaprav doma – podzavestno pa je ostalo v obeh veselje do planin in planinarenja. Stiki s Slovenijo so pred leti po čudnem naključju zopet oživel, toda pisma so terjala tudi dejanje – obisk, utrditev zrljanjih vezi. Zeljo da bi obiskal Bolgarijo pa je podžigala tudi radovednost. Hotel sem spoznati, kaj se je spremenilo po VIII. kongresu, kakšni so ostanki obdobja »kulta osebnosti« pri naših sosedih. Mislil sem si: mogoče bom eden izmed prvih Jugoslovancev, ki bo videl to deželo brez »turističnih očal« in se sam neposredno pogovarjal s preprostimi ljudmi.

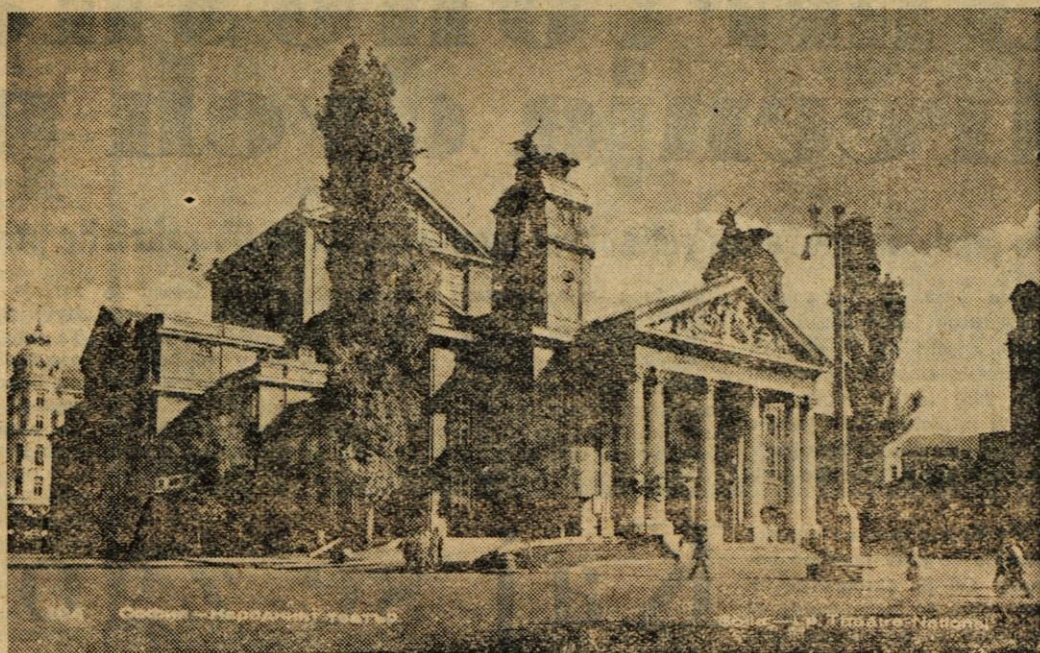
Osnovni podatki

M ogoče ne veste niti osnovnih podatkov. Bolgarija meri 110.000 km² in ima približno osem milijonov prebivavcev. Glavno mesto je Sofija s 750.000 prebivavci. V SEV so Bolgariji dodelili mesto agrarne dežele z lahko industrijo. 80 odst. prebivavcev se ukvarja s poljedelstvom. Posebno rodovitna je ravnina v okolici Plovdiva, kjer gojijo vrtnice, grozdje, riž itd. Turizem se razvija počasi, gostje iz vzhodnih držav, posebno Čehi, radi letujejo ob Črnem morju na »zlatem pesku«. Z Jugoslavijo oziroma z zahodom in Turčijo ima Bolgarija direktno zvezo z vlakom Jugoslavija-ekspres preko postaje Crveni krst in obmejnih prehodov Dimitrograd na jugoslovanski in Dragoman na bolgarski strani.

Tudi takrat je Jugoslavija-ekspres z zamudo odpeljal zjutraj z ljubljanske železniške postaje, ob pol dveh ponoči pa sem se že znašel na železniški postaji v Sofiji. Teda naj se najprej ustavim na meji. Kaj pa formalnosti? Zares so me zbušili in vprašali, zakaj potujem v Bolgarijo, koliko imam deviz, če nosim s seboj kakšna semena in če imam s seboj kriminalne romane. Odgovor: »Ničesar nimam, tudi deviz ne, ker grem na obisk k sorodnikom«, je prijaznega carinika povsem zadovoljil, lahko sem spal naprej, prav do Sofije.

Kolesa so se ustavila

K o so zaškripala kolesa na postaji glavnega mesta, me je objelo tako turobno vzdušje, da bi se najraje odpeljal kar nazaj. Starinsko, majhno postajno poslopje, dež, povsem prazen peron, nihče ni izstopil, pravo nasprotje Beograda. »Ali bom samo jaz izstopil,« sem se spraševal. Pogledoval sem skozi okno in zares nisem vedel, kaj naj storim. Pa je prišel po zapuščenom peronu neznanec, sklepal sem, da je mož moje sestrične, in me po angleško vprašal, če sem iz Jugoslavije. Takoj sva se sporazumela, da sem pravi, in ko je prišla še sestrična, so bili dvomj pri kraju. Policaj je vrgel po meni še zadnji pogled, sorodniki pa so me z razmajanim taksijem odpeljali v drugorazredni hotel Sevastopol, moje »rezidenco« v Sofiji. Ce-

Narodno gledališče »Ivan Vazov« v Sofiji

na prenočišča (1 lev in 30 stotink – 950 dinarjev) je dostopna tudi domačinom, medtem ko sta moderna, luksuzna hotela Bolgarija in Balkan namenjena predvsem tujim gostom in sta bila tudi zame predraga in nezanimiva, zakaj hotel sem spoznati, kaj si lahko privoščim preprosti državljan. Hotel Sevastopol je sicer starejši, vendar ima centralno kurjavo, toplo in mrzlo vodo v sobah, ni pa brisač in tudi dvigalo vozi samo navzgor, navzdol pa moraš kar peš za jutranjo telovadbo. V sobi sta bili dve poste-

estu je kar devet poklicnih gledališč: ogromna opera, narodno gledališče »Ivan Vazov«, gledališče bolgarske armade, satirično gledališče itd. Zanimivo je, da v Sofiji deluje tudi posebno operetno gledališče in prav takrat so pripravili opereto »Rose Marie«. Ne poznajo pa modernih zapadnih avtorjev Osborna, Williamsa, Millerja, pač pa igrajo Rostanda, Wildea, Tolstoja, Ostrovskega, zelo priljubljena je zgodovinska drama bolgarskega dramatika Zidarova »Ivan Sišman«. Vstopnice vseh gledališč so navadno razdropane vsaj za en teden vnaprej. Zato sem bil precej slabe volje, ker sem mislil, da ne bom mogel videti nobenega gledališča znotraj. Pa sem imel srečo. Ko sem v nedeljo popoldne postopal okoli narodnega gledališča, sem videl, da se pred njim zbirajo komsomolci v temno modrih in vojniki v prazničnih rjavih uniformah. Sklepal sem, da se zbirajo za zaključeno predstavo. Res! Ko sem vprašal prijaznega mladeniča, ki je delil vstopnice svoji skupini, če ima kakšno odveč, so mi jo takoj odstopili. Tako sem si lahko ogledal sodobno dramo Lozana Strelkova »Sreča«. Premiero so pripravili v počastitev VIII. kongresa BKP. Delo razkriva napake iz dobe »kulta osebnosti«, ko so se najboljši revolucionarji razočarani umaknili iz prvih vrst ali pa so bili z raznimi spletkami odstranjeni z vodilnih položajev. Namesto njih pa so ta mesta zasedli razni birokrati in prevaranti. Spletke in prevare končno razkrijejo mladi, med drugimi tudi inženir, ki se vrne iz Sovjetske zveze. Gledavcem, posebno starejšim, je kar zastajal dih ob nekaterih zelo kritičnih izpovedih o prejšnjih časih. Se vedno vključeni v spono nekakšnega strahu, si niso upali reagirati, medtem ko so mlajši gledavci glasno prihrjevali izvajavcem. Delo se zaključilo s happy endom in aktivističnim pozivom starim borcev, naj se ponovno vključijo v prve vrste borev za izgradnjo socializma. Predstava mi je potrdila odgovor, ki mi ga je dal Simeon na vprašanje – »Kaj igrate?« – ko je dejal: »Vse, kar imamo na vzvodu aktualnega in idejnega, kar vzgaja in pa zahodno klasiko, toda vedno je težko igrati same junake,« je še pristavil.

Veterinar ne verjame v zasebno lastnino

D rugi večer je prespal v moji sobi mlad veterinar iz sofijske okolice. Ni se mogel načuditi, ko sem mu dejal, da v Jugoslaviji obstajajo tudi privatni kmetijski proizvajalci, zakaj v Bolgariji ni v zasebni lastnini nobenega večjega kompleksa zemlje, vsa je v zadržni posesti. O tem sem se prepričal tudi sam, ko sem se vozil v Plovdiv kilometre daleč ob eni sami njiivi. Eno prvih vprašanj je bilo tudi, če imajo v Jugoslaviji zdravniki zares najboljše plače.

JANKO KREK

Vtisi s poti po Bolgariji

Bolgarski vrt in vrtnice

lji, zato sem vsak večer doživljal nova zanimiva srečanja s sostanovavci – bolgarskimi gosti hotela.

Nočna kramljanja v hotelski sobi

K er sem prvi dan prišel v hotel šele ob dveh ponoči, sem moral zbuditi sostanovavca, da mi je odprl sobo. Predstavil se mi je: igravec poklicnega gledališča v provincialnem mestu Stanki Dimitrov, ime – Simeon. Imel je prost dan, pa se je pripeljal v Sofijo, da bi si ogledal neki angleški film (filme iz zahodnih držav v Bolgariji zelo redko predvajajo in še te le v večjih mestih). Takoj sva se sporazumela tudi jezik nama ni delal težav. Iz slovenščine, srbohrvaščine in ruščine sem skombiniral nekakšno »bolgarščino«, ki so jo vsi še kar dobro razumeli ves čas, ko sem bil v Bolgariji. Simeona je posebno zanimalo, kaj igrajo v jugoslovanskih gledališčih in če lahko Jugoslavnani potujemo tudi v zahodne države. Jaz pa sem iz prvega vira črpal informacije o gledališkem življenju v Bolgariji. Vsako večje mesto ima svoje profesionalno gledališče, ponekod delujeta v eni hiši opera in drama. V Sofiji pa imajo višjo igravsko šolo in igravsko akademijo. V glavnem

Smrtonosna trčanja dveh ptic

Po letalskih nesrečah velikokrat ugotovijo, da so jih zakrivile ptice

Leta 1958 se je zrušilo transportno letalo zaradi trčenja z jato divjih gosi in povzročilo smrt 19 potnikov, leta 1960 se je letalo pri vzletu zaletelo v jato jerebic in strmoglavilo na zemljo. V motorjih so našli veliko mrtvih ptic.

V zadnjem času so letalske nesreče še prav posebno pogoste. Od 30. oktobra do 30. novembra je strmoglavilo 14 linijskih in turističnih letal in povzročilo smrt 220 ljudi. Povprečje nesreč je približno ena na dan. Po natančnih raziskavah je odkrit eden izmed vzrokov verige eksplozij, katerih posledica so velike nesreče zračnih jeklenih ptic.

24. novembra je v bližini Baltimora strmoglavilo ameriško letalo. Isti dan je strmoglavilo tudi neko rusko in neko portugalsko letalo. Nedaleč od razbitin ameriškega letala so našli mrtvega laboda.

Po domnevah ameriškega podjetja za civilno letalstvo, katerega last je bilo omejeno letalo, je prišlo do nesreče zaradi trčenja z veliko ptico. To ni videti nemogoče, saj so v bližini razbitin našli mrtvega laboda. Tehniki zatrjujejo, da tako trčenje lahko pripelje do okvare na krmilu in tako do nadzorovanega kolebanja ali celo do tega, da se trup letala razpoči. Pogosto se tudi do-

gaja, da se ptice vpletejo v motorje.

Mišljenje, da so ptice najnevarnejši sovražniki zračnih potnikov, je popolnoma novo. Prve pristaše je imelo v Ameriki, sedaj pa jih je po svetu vedno več. V poročilu

o nesreči pri Baltimoru je podjetje drugače navajalo vzroke kot navadno, ker je sedaj gotovo v to, da je vzroke letalskih nesreč treba iskati tudi pri pticah.

V Ameriki so izdali posebno publikacijo, v kateri opo-

zarjajo javnost na nevarnost živih ptic za železne ptice. Ta pojav je šele na začetku proučevanja, vendar pa so v publikaciji zbrani številni primeri nesreč, ki jih ima na vesti sicer premnogokrat zelo koristni ptičji rod.

Kaj se zgodi v eni minuti

Minuta je šestdeset sekund, a kljub temu v vsakdanjem življenju ni kaj veliko. Statistiki pa so dokazali, da le ni tako nepomembna, kot je videti na prvi pogled. To jim je uspelo, ko so pobrskali po življenju vseh Zemljanov in celega planeta.

V eni sami minuti pade na zemljo okoli 6 tisoč meteorjev. Zemlja prepotuje 1750 kilometrov po vesolju, z oblakov pade na kontinente 400 kubičnih metrov vode, 35 tisoč ton sladke vode in blata pa odteče v morje.

V istem času umre na Zemlji 100 ljudi, 114 pa se jih rodi, med njimi je tudi dvanajst dvojčkov. V vsaki minuti gre 34 mladih parov v matični urad na poroko,

trije pari pa sedijo pred sodnikom zaradi ločitve. S pomočjo zapletenih računov so izračunali tudi to, da je v tem času 280 tisoč telefonskih razgovorov, da zgori 6 milijonov cigaret in da prodajavci časopisov izročijo kupcem 110 tisoč izvodov časopisov.

Razen vsega tega imajo ljudje že vedno dovolj časa, da popijejo 29 hektolitrov raznih pijač in pojedjo 4 tisoč ton hrane. Ob tem seveda tudi delajo. V šestdesetih sekundah nakopljejo 3 tisoč ton premoga, 700 ton železa,

izdelajo 4600 parov čevljev in tako dalje. Izračunali so tudi, da vsako minuto zapuša tovarne 68 novih avtomobilov.

Vrednost minute je torej mogoče ocenjevati z mnogih stališč. Ko so te številke izšle v enem izmed zahodnonemških časopisov, so kritični braveli statistikom zamerali, da niso zajeli zelo pomembnega podatka: kolikokrat v eni minuti žene po svetu povedo nestrpnemu možu popolnoma netočno časovno napoved: »Tako, dragi! Čez minuto bom gotova!«

V Kralupima na Vltavi gradijo veliko kemično tovarno za proizvodnjo sintetičnega kavčuka

Zanimivosti

Vesoljska jadrnica

Ali je mogoče izdelati tako vesoljsko ladjo, ki bi se gibala brez goriva in tako potovala od planeta do planeta? Taka naprava bi lahko postala jadrnica. To idejo so že zdavnaj »patentirali« pi-satelji fantastičnih romanov, v zadnjih letih pa se zanjo zanimajo tudi znanstveniki in svoja raziskovanja opirajo na možnosti izkoriščanja sončne svetlobe.

V ruskem časopisu »Aviacija in kozmonavtika« neki ruski znanstvenik trdi, da je v predelih izven Zemljine atmosfere pritisk sončne svetlobe drugi najmočnejši faktor (tako, ki lahko deluje na vesoljsko ladjo. Kakšna naj bi bila po zamisli znanstvenikov - taka ladja? Veliko sončno jadro bi bilo prekrito s tanko plastjo plastične mase, na kateri bi bila snov, ki odbija svetlobo. Tudi taka ladja bi se lahko gibala s svojim pogonskim mehanizmom šele potem, ko bi jo raketa ponesla na ustrezno višino.

Prvi evropski naftovod

Pred kratkim so zaključili z deli pri prvem evropskem naftovodu, ki je speljan od francoskega pristanišča Marseille do Karlsruhe v Zah. Nemčiji. Stroški prevoza nafte so se tako zmanjšali za polovico, razen tega pa je tak transport tudi precej varnejši. Preden bo prišla nafta do Karlsruhe bodo morali v cevi naftovoda speljati 420 tisoč kubicov nafte, pretočili pa bodo lahko 1200 kub. metrov te dragocene tekočine na uro.

Pot v možgane

Skupina franc. zdravnikov je obvestila javnost, da je izdelala aparat, ki ga je mogoče namestiti v možgane in jih osvetliti ter tako olajšati kirurške posege. Aparat so imenovali ventrikuloskop. Cevčica aparata je debela 7 milimetrov in jo nameščajo v tiste dele možganov, ki jih je mogoče poškodovati, ne da bi imelo to kakšne posledice. S aparatom je bilo prvič omogočeno slikanje notranjosti teh delov živih možganov. Pred kratkim so s tem aparatom zelo hitro izvedli uspešno operacijo otroka, ki je imel vodo v glavi. Ob uporabljanju tega aparata bodo zdravniki odslej lahko prenehali z operacijami na možganih »na slepo srečo«, saj bodo popolnoma jasno videli tisto, kar bodo morali delati.

Tudi netopirji so živali - selivke

S tem, da dajo prstane na noge raznim živalim, znanstveniki uspešno zasledujejo njihovo gibanje in način življenja. To posebno velja za ptice selivke. Malo je znano, da se tudi nekatere vrste netopirjev jeseni, pa tudi pozimi, selijo v toplejše oziroma za njih primerne kraje, a ne da tam nadaljujejo — kot ptice — ugodno življenje na soncu, pač pa da ugodneje prespijo zimsko dobo.

Običajno se netopirji selijo s severa proti jugu ali iz ravnine v predele skal in ruševin, a nekateri se namestijo tudi v zapuščene kamnolome. Zgodi se, da se včasih jate netopirjev, ki se navadno ne selijo, prebudijo sredi zime, ko nagonsko občutijo

prihod zelo hudega mraza in krenejo na jug, da bi poiskali toplejše predele. Tedaj lahko letijo tudi 50 kilometrov na uro, kar je za netopirje zelo velika hitrost.

Netopirji, ki se selijo, se oddaljijo od svojega mesta od 10 do 1000 km, kar je odvisno od tega, kateri vrsti pripadajo in kje so se odločili, da prezimijo. Netopirji potujejo ponoči, letijo neslišno in zato je zelo težko ugotoviti, ali letijo v jatah ali posamezno.

Zelo zanimivo je, da netopirji iz Holandije najraje prezimijo v Parizu (Franciji), in to največ v votlinah drevesnih deblih, po parkih in gozdovih.

Lavinski psi

Plazovi neusmiljeno uničujejo vse na svoji poti z zasneženih gora v dolino. Uničujejo gozdove, naselja pod gorami in človeška življenja. — Suhi in mokri snežni plazovi so enako nevarni prebivavcem kakor obiskovavcem gora. Ne poznajo stalnih zakonov, sprožijo se podnevi in ponoči od prvih jesenskih snežnih padavin, preko vse zime do pozne pomladi.

Zlebovi, grape, kamini so naravne poti plazov. Odkar pišemo planinsko-alpinistično zgodovino v Alpah, Dolomitih, na Kavkazu, na Himalajih in v Andih, so vedno v zimah z bogatimi snežnimi padavinami predstavljali plazovi največjo nevarnost za izkušene in odlično sestavljene ter dobro opremljene alpinistične odprave.

Tudi pri nas že v najzgodnejši zgodovini zasledimo katastrofalne plazove, ki so prizadejali prebivavcem in obiskovavcem Sar planine, Koraba, Prokletij, Prenja, Velebita, Kamniških planin, Karavank in Julijskih Alp.

Ze pred stodsetimi leti — leta 1852 — je snežni plaz na Ratečah zasul tri posestnike. Pozneje z naglim razvojem množičnega planinstva so bili gorniki, smučarji in alpinisti šestokrat življenjsko ogroženi zaradi plazov.

Znane so tudi lavinske katastrofe leta 1937 pod Storiščem, na Djeravici v Prokletijah in v novejšem času na Lipnici, na Inkretu pod Korošico, pod Brano, na Vrščiu in povsod tam, kjer se običajno zbira več ljudi. Ogromne snežne gnote v debelih zimah neusmiljeno uničujejo gozdove, planinske postojanke in planšarske stanove po gorah.

Letošnja zima nas je kmalu opozorila na nevarnosti zasneženih in v led vkovanih gora. Razen snežnih plazov so nevarni tudi snežni meteži, potuhnjene megle in ledeni mraz.

Ljudje pravijo, da nesreča nikoli ne počiva. Vendar premnogokrat pozabljamo, da je mnogo lažje planinske nesreče preprečevati, kot pa reševati lažj, težje ali celo smrtno ponesrečene gornike. Lastno znanje in lastna previdnost sta nam pri tem najboljši pripomoček. Uspehov ne moremo izsiljevati z objesno domišljavostjo in mladostno neizkušenoostjo, ki samo izživa nevarnost.

Naša GORSKA RESEVALNA SLUŽBA je v cilju popolnosti in sodebnosti že pred leti začela uvajati v svoj sestav razen sposobnih in požrtvovalnih gorskih reševavcev tudi lastnike lavinskih psov. Dobro izvežbani lavinski psi so v primeru plazov najboljši sodelavci gorskim reševavcem. To so psi dokazali že na številnih primerih: leta 1956 v Mavrovem, na Bjelašnici in pod Ljubeljem. Za sedaj pa imajo takšne pse samo na Jesenicah. Po zgledu na Jesenicah bi tudi drugod morali začeti poučevati lavinske pse, ki jih rabijo požrtvovalni reševavci.

Dobro izvežbane lavinske pse bi morale imeti tudi planinske postojanke, ki so odprte in oskrbovane pozimi. Take lavinske pse bi morali vzdrževati v zimskošportnih središčih na Krvavecu, na Veliki Planini, na Korošici, Jezerskem, na Velem polju, na Komni, na Voglu in na Vrščiu, kjer smo v zadnjih letih imeli priliko zabeležiti lavinske nesreče in se zadržuje več smučarjev in planincev.

Štirje mušketicirji jugoslovanske zabavne glasbe: Predrag Gojković, Djordje Marjanović, Vice Vukov in Krsta Petrović

Prvi letošnji festival zabavne glasbe

Zagreb poje

Koledarsko leto ima pri nas najmanj pet večjih festivalov zabavne glasbe in še kopico manjših, ki jih skoraj ni mogoče več prešteti na prste. Po vrstnem redu se tekoči trak zabavne glasbe začne vrteti v Zagrebu, kjer se po običaju zberejo najvišji »asi« našega petja na zimski preizkušnji.

Letošnji festival zabavne glasbe »ZAGREB 63« se je začel, ko so v tisku spletili lovorjev venec, da je bilo leto 1962 doslej najuspešnejše leto na področju zabavne glasbe. Lanskoletni zagrebški festival nekateri prištevajo med največje dosežke naše zabavne glasbe. Vendar pa je povprečnemu gledav-

cu in poslušavcu takšno reklamno vrednotenje na časopisnih stolpcih enostransko in strankarsko. Dejstvo je, da smo večkrat pri poslušanju popevk na festivalih nezadovoljni. Zapete pesmi so samo »enodnevnice«, ki jih poslušavci zavrnejo, ker jim ne ugajajo.

Letošnji festival zabavne

glasbe v Zagrebu lahko poslušavci že istočasno poslušajo na ploščah. Trideset popevk, ki jih bodo izvedli, so pred tem posneli na plošče in v času festivala pustili v prodajo. Na festival so povabili 20 pevcev jugoslovanske zabavne glasbe.

Do sedaj so se med njimi najbolj izkazali Djordje Marjanović bolj kot plesavec kot pevec in Vice Vukov, ki je s popevko »Cvet v moji ulici« začel letošnji festival.

Koliko denarja zapijemo

Zeja je za marsikoga velika nadloga. Za nekatere postaja pijača vsadanja navada, da brez nje ne morejo (!) živeti, drugi pa pijejo bolj priložnostno. Statistični podatki pravijo, da Gorenjci niso slabši pivci. Občani kranjske občine popijejo na leto 2.393 hektolitrov piva in imajo tako gorenjsko prvenstvo. Občani radovljiške občine pa so boljši pivci vina. Na leto ga v njihovi občini popijejo 1.421 hektolitrov in so v primerjavi s Tržičani, ki popijejo 376 hektolitrov vina, prave »žolne«. Moramo pa vedeti, da obe občini po številu prebivavstva nista enaki. Največ mineralne vode in brezalkoholnih pijač popijejo zopet v kranjski občini, tako da se odstotek alkohola v krvi, ki ga dobijo s pivom in vinom razreči. Za žganje imajo »žilico« na Jesenicah, saj ga v njihovi občini popijejo kar 248 hektolitrov, skoraj dvakrat več kot v Kranju. Občani Skofje Loke pa imajo s 33 hektolitri žganja na leto skoraj vedno trezne oči.

H O R O S K O P

(Velja za oba spola od 12. do 19. januarja)

OVEN (od 21. marca do 20. aprila) — Nezaupljivost drage osebe doseže višek. Sla je močnejša od zvestobe. Še je čas, da se nekemu opravičiš. Pismo.

BIK (od 21. aprila do 20. maja) — Zvesto slediš praznemu žepu iz Amorjevega labirinta. Sreča pri igri, doma nemir. Pojasni svoje mnenje in dokazi nedolžnost. Cestitke še prejemaš. Otrok te osreči.

DVOJČKA (od 21. maja do 22. junija) — Ne vleci jih toliko za nos. Čas je, da se odločiš za skromnost. Hrepenenje je pošešeno. Iskrenost neke osebe te preseneti. Pazi na zdravje.

RAK (od 23. junija do 22. julija) — Navdušenje za motorizacijo popusti, poveča pa se za drugi in srednji spol. Zaradi kavalirstva te bodo oboževali. Oseba, ki ti je pri sreči, te pusti na cedilu. Nepričakovan poljub.

LEV (od 23. julija do 22. avgusta) — Globoka sled silvestrovanja v družinski blagajni. Obzirlnost in neznost do drage osebe. Organizacijska sposobnost ti vrne ugled na vsem področju.

DEVICA (od 23. avgusta do 22. septembra) — Slepota zaradi ljubezni. Pismo te razočara, denar poteka. Nekdo še vedno pričakuje tvojo čestitko.

Brzdaj svoj jezik. Srečni dan terek.

TEHTNICA (od 23. septembra do 23. oktobra) — Zaradi zobobola spremeniš taktiko poljubljanja. Red v prehrani, da ne bodo čutili posledice tvoji bližnji. Srečna števila 451. Gripa te je že zasovražila. Ne obupaj.

SKORPIJON (od 24. oktobra do 22. novembra) — Še vedno krotiš silvestrskega mačka. Pri lovu za drobižem v žepih je ona bolj uspešna, ti pa za čiki. Vrnjeno posojilo ti vrne samozavest in pogum. Zdravje ugodno.

STRELEC (od 23. nov. do 20. dec.) — Bolečina kurjega očesa te opozarja

na spremembo obuvala, srca pa v denarnici. Trpiš zaradi ponižne zvestobe. — Hinavska ljubezen. — Vztrajnost.

KOZOROG (od 21. dec. do 20. januarja) — Tokrat je očesna govorica iskrena. Ne odbijaj, saj si že v ljubezenski zanki. Darilo te preseneti, da boš kos službenim spremembam. Pozornost otrokom.

VODNAR (od 21. januarja do 19. februarja) — Odločnost in usmiljenost do drage osebe. Besede sosedov ti dvignejo lase. Rahla bolezen v hiši. Zaupaj v svoje sposobnosti in pričakuj denar. Obisk.

RIBI (od 20. februarja do 20. marca) — Zanimivi doživljaji. Srečna zvezda te spremlja ves teden. — Številko svojih čevljev pomnoži s številom poljubov v minulem tednu, prištetj svoja leta in kupi srečko. Neprilike v domačem krogu. Številko simpatij se poveča.

Ozek plašč z vstavljenimi rokavi in s tremi zanimivo prišitimi gumbi.

SPANEC

»Kdor veliko spi, dlje živi!« Ni samo pregovor, tudi znanost je dokazala, da to resnično drži. Najcenejši recept lepoti in zdravju je prav gotovo nasvet, da veliko spimo. Koliko spanja sploh potrebujemo? Zdravniki pravijo, toliko kolikor ga vsak posameznik potrebuje. Po-

vpreček bi bil 8 ur dnevno. Znano je, da mlajši ljudje več spijo kot starejši. Pri spanju se odpočije telo in živčevje. Človek bi ob pravilni prehrani lahko 4 do 8 dni bedel, ampak že po 24 urah bedenja nastopijo živčne motnje, razdražljivost in pešanje spomina.

Ne drži, da se spanja ne da nadomestiti. Tudi mnenje, da je spanec pred polnočjo več vreden kot potem, ni pravilno. — Spanec je spanec. — Mnogi ljudje tožijo zaradi nespečnosti! Zvečer se skušajmo izogibati grozljivim filmom, tudi pretežka jedila niso priporočljiva. Tolkokrat hočemo pred spanjem rešiti kak življenjski problem in včasih po nepotrebnem prevč razmišljamo in si kratimo noč. Odveč je, da povemo, da je marsikateri problem ponoči videti dosti bolj zapleten in skoraj nerešljiv. Dobro vam bo delo, če pred spanjem popijete skodelico kamilic, vročega mleka ali se prehodite po svežem zraku. Že babice so vedel, da topla kopel kaj dobro vpliva na utrujenega človeka, preden leže v posteljo. Dobra, a ne premeška postelja, primerna odeja in svež zrak nam bodo omogočili sladko spanje in koža bo dosti dlje sveža in gladka, ne da bi delali obrazne maske.

Pet značilnih napak

Pri preširokem pasu se bomo izogibale širokih pasov in kratkih jopičev. V garderobi take ženske naj prednjačijo športne obleke, do bokov segajoče jopice in ozki pasovi, ki jih ne boste nosile tesno zategnenih.

Pri kratkem životu se ne smete odločiti za štirioglate izreze, prav tako ne boste nosile bluz zataknenih za pas krila; nosite obleke s podaljšanim pasom, do bokov segajoče jopice in kratka krila (seveda le tedaj, če imate lepe noge).

Pri dolgem životu se boste izogibale dolgih jopic, bluz, kratkih kril in nizkih pet, nosite visoke pete in obleke v princes kroju.

Pri premočnih bokih se izogibajte tesnih pasov, svetlih širokih, preozkih in kratkih kril, velikih karov itd. Prednost dajte ravnim krilom s podolgovatimi šivi.

Če imate premočne noge, ne boste nosile ozkih in preširokih kril, tudi ne pretemnih in svetlih nogavic, nizkih ali previsokih pet. Nosite daljša krila, nogavice s črto v nevtralnih barvah, čevlje s srednjo visoko peto in zelo izrezane.

Ribe v našem jedilniku

Ribe vsebujejo veliko beljakovin in so zato potrebne našemu organizmu. Nekatere

vrste rib vsebujejo več beljakovin kot meso. Na primer sardine imajo 21.6 odstotka beljakovin, medtem ko goveje meso le 19.6 odstotka. Morske ribe vsebujejo razen tega še A in B vitamin ter jod. Tako je v 100 gr ribjega mesa toliko beljakovin kot v dveh in pol jajcih ali 500 gr mleka ali 100 gr mladega sira.

Vsi dobro vemo, da se ribe kaj hitro pokvarijo. Pokvarjene ribe so lahko zelo nevarne zdravju. Ribjo spoznamo, da je sveža, če ima svetlo kožo, bistre oči, rdeče škрге in — meso mora biti belo.

ga. Pri tem pa moramo zelo paziti, da nam kombinacija dobro uspe.

Če imate premočne obrvi, si boste previdno nekaj dlačic izpulile s pinceto. Kot vidite na sliki, si boste kožo, kjer boste izpulile dlačice, prijele med prste in nategnile. Če si boste prej položile topli obkladek na obrvi, vam bo delo šlo še lažje od rok

Mali nasveti

Preja za vezenje

Prejo za vezenje najprej prekuhamo. Tako poskusimo, ali gre ob barvo, pa tudi to, koliko so barve stalne.

Tekači na stopnicah

Tekači na stopnicah se najprej obrabijo na robovih. Tam mesta zavarujemo tako, da podložimo papir ali še boljše karton.

Mizarski klej

Mizarski klej pred uporabo razdrobimo v kosčke in jih namočimo v mrzlo vodo. Naslednji dan jih zavremo v malo vode, vendar ne neposredno nad ognjem, ker se klej prismoči, ampak v vodni kopeli.

KDO ODPRE VRATA

Pričakujemo obisk. Nena doma pa se gospodinja vpraša, ali ona sprejme in odpre vrata gostom ali bo to dolžnost opravil mož.

Moški je tisti, ki sprejme goste.

Tuji izrazi v modi

Mnogokrat beremo ali slišimo razne izraze, ki označujejo različne dele oblek in nam niso povsem jasni. Oglejmo si nekatere izmed njih: Beseda »ensemble« (izgovori

ansambelj je francoska in pomeni celota. Če uporabimo besedo ensemble, si mislimo dva kosa obleke, ki ju nosimo skupaj, lahko tudi samostojno. Na primer: obleka z jopico, obleka s plaščem ali kostim s plaščem. Za isti pojem uporabljamo tudi besedo »komplet«.

Kaj pa beseda »separate« (izgovori: seperit)? Beseda je ameriškega izvora, ki označuje kose oblek, ki se ujemajo v kroju, barvi ali materialu, niso pa iz istega bla-

IZSTOPAJOČE ŽILE NA ROKAH

se pojavijo pri vitkih ženah in dekletih. Žile so pač vidne, ker jih pokriva premalo mesa. Zato je bojazen, da je vzrok žilam bolezen, odveč. Da bi se vam žile ne videle tako močno, od časa do časa dvignite roke v zrak in zvečer krožite v zaprtju z rokami.

Pomarančna solata z bananami

Pripravi 5—6 rumenih in prav toliko rdečih pomaranč ter jih zreži na okrogle rezine. Zreži na kolesa ali na kocke 5—6 olupljenih banan in potresi vsako zase s sladkorjem ter postavi pokrito za nekaj ur na mrzlo ali na led. Pomaranče naloži v lepih kupčkah vsako zase na steklen pladenj, vmes in okoli njih pa razvrsti banane. Na kolesčke banan položi polovico orebovih jedrc. Soku pomaranč in banan prideni, če je treba, še sladkorja in nekoliko konjaka ali poljubnega likerja ter polij po solati. Do serviranja postavi pokrito na led.

Izgubljena mladina v filmu

Nekaj misli režiserja Elie Kazana

Ameriški režiser Elia Kazan (Viva Zapata!, Vzhodno od raja, Na obali, Obraz v množici, Baby Doll, Divja reka, Razkošje v travi) je eden tistih filmskih ustvarjalcev, ki se posebno intenzivno ukvarjajo s problemi sodobne mladine. Ta zanimiva tematika je našla mnogo upodobitev na filmskem platnu, toda malokdo je vanjo tako globoko posegel kot prav Kazan. Njegovo poznavanje ameriške mladine in njene moralne krize (ki je značilna pač vse prej kot samo za Ameriko!) je veliko, njegov odnos do nje pa v bistvu optimističen. Z nekaterimi njegovimi pogledi na to se bomo seznanili v naslednjih dveh izvlečkih iz njegovega intervjuja, ki ga je imel lani ob svojem novem filmu »Razkošje v travi« (z Warren Beattyjem in Natalie Wood).

Propad starih moralnih načel

Na vprašanje, ali je v filmu »Razkošje v travi«, ki ga je posnel po originalnem scenariju znanega dramatika Williama Ingea in ki obravnava življenje ameriške mladine v dvajsetih letih, skušal ustvariti kritiko sedanjega družbenega sistema v Ameriki in potegniti vzporednico med le-tim in propadanjem starih moralnih načel – je Elia Kazan odgovoril:

»Film 'Razkošje v travi' res vsebuje tudi paralelo med propadom starega moralnega reda absolutnega puritanizma (to je spolnost je enaka pregrehi) in propadanjem nekega ekonomskega sistema. Za ta dva pojavi William Inge meni, da sta povezana. V zadnjih petih minutah filma avtor postavi svoje mnenje, da je najvažnejše v življenju odkriti, kdo si, in živeti ustrezno svoji lastni notranji strukturi; ne slediti družbeni ambiciji in želji po uspehu ali veljavnemu moralnemu naziranju niti odločnim zahtevam kake avtoritarne osebe, kot so to starši. Človek naj sprejme svojo lastno naravo in po njej oblikuje svoje življenje. Mislim, da je za 'Razkošje' značilno, da ga avtor konča z besedami: »Odpuščaj svojim staršem.«

Imeli smo deset let samopomilovanja, ko so mladoletni prestopniki govorili: »Oh, da, ubil sem tega člo-

veka; toda to je bilo zaradi tega, ker je oče slabo ravnal z menoj.« To je dolgočasno stališče.

Veste, nikoli mi ni bilo preveč všeč, da je Jimmy Dean postal idol mladoletnikov. Moj idol ni. Mislim, da sem v filmu »Vzhodno od raja« povedal resnico o človeku, kakršen je bil on, toda nič mi ni bil všeč rezultat – da namreč za vse kriviš svoje starše in svojo vzgojo. Ne strinjam se s tem. Moje mnenje je, da bi se moral, če so te starši napačno vzgajali, tega čimprej zavedati in ubrati svojo lastno pot. V »Razkošju« mislim, da je Inge storil korak naprej, ko pravi: »Ni mi mar, kaj so oni storili, jaz bom storil, kar sam hočem.« Seveda mora v filmu oče prej umreti, toda misel je vendarle tu.

Tako v amerškem gledališču kot v filmu smo doživeli celo desetletje sebe pomilujočega júnaka, ki za vse svoj nesreče in nasilja, za vsa svoja sovražna dejanja krivi drugega. Mislim, da je čas, da ustavimo to... dovolj je bilo.«

Resnična družbena situacija

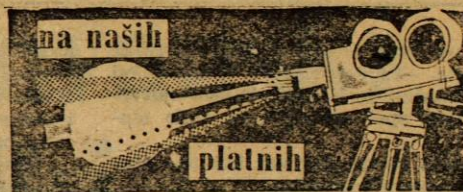
Na vprašanje, ali je po njegovem mnenju to stališče mladine v filmu in gledališču zraslo iz neke resnične družbene situacije ali pa so ga pisci pretirano povečali, pa je Kazan odgovoril:

»Mislim, da je bilo to resnično v povojni atmosferi. Ne mislim reči, da ni bilo pomembno, bilo je resnično. Kot sem že rekel, je bil »Vzhodno od raja« resničen in po drugi svetovni vojni je bila nenaklonjenost mlajše generacije do generacije, ki je povzročila vojno, zelo razumljiva in pravilna. Občutek, da so moralna načela stare generacije prazna, da nič več ne pomenijo in da za nas ne veljajo, je bil resničen. Tako so bili zelo resnični tudi dvomi mladih ljudi v vrednote njihovih staršev.

Toda prvi izraz tega je bil: »Pomilujte me. Preveč občutljiv sem za ta svet.

Anna Karina v Godardovem filmu »Živeti svoje življenje«, ki je bil najboljši film na lanskem beneškem festivalu, čeprav je dobil samo posebno nagrado žirije

POTEPUHI« je film španskega režiserja Ladislaoa Vajde in izrednega fantiča-igravca Pablita Calva. Drobna zgodba iz življenja »malega človeka« – nekdanjega bikoborca je iskrena in ne brez resničnega človeškega utripa, zato bo našla odmev. Vendar film tudi kot tak zasluži pozornost, ker se uvršča med tista resnejša prizadevanja, ki naj bi španskemu filmu spet vrnila ugled

»SALAMBO«, ki ga je po znanem romanu Gustava Flauberta zrežiral za Francoze režiser Sergio Greco z igravci Jeanne Valerie, Jacquesom Sernasom in Edmundom Purdomom, in »MASČEVNJE VIKINGOV« italijanskega režiserja Giacoma Dentiloma (s ameronom Mitchellom in Isaacille Corey) sta dva filma s tako imenovano »zgodovinsko« tematiko, s katerimi so zadnje čase naši distributerji izredno radodarni. Tako zelo radodarni, da bi kazalo o tem več spregovoriti...

Predober sem za ta svet. Vsi so v zmoti, razen mene. Pogledjte, kaj mi je storil moj oče!« To je bilo precej splošno stališče.

Zato je bil Jimmy Dean vsepovsod idol. Še zdaj najdete na ulici fantiče, ki se vedejo, kot bi hoteli reči: »Homoseksualec sem, ker mi je mati storila to in to« ali »Nevrotik sem, ker se mi je zgodilo to in to«. Morali pa bi se otresti tega in se spoprijeti s problemom – ker objektivne probleme imamo – in to zelo zamotane.«

Važno je merilo

Te misli režiserja Elie Kazana, ki je svetu odkril Jamesa Deana; idola sodobne ameriške in evropske mladine in mu ustvaril vstvo pomembnih umetniških del, se mi ne zdijo pomembne samo za vrednotenje njegovega ustvarjalnega opusa. Zdi se mi, da bi nam moralo tako stališče biti izhodišče pri vrednotenju ne le filmov iz življenja sodobne mladine, ampak praktično vseh filmov, predvsem še tako imenovanih resnih. Naj pojasnim: ni zadosti, da je film sodoben po svoji vsebini in po filmsko-oblikovni plati. Še veliko važnejše je, da je vpliv filma na mladino (saj končno ona sestavlja daleč pretežni del filmskega občinstva) tak, kot si ga želi Kazan: mladina naj (tudi pod vplivom filma) otrese s sebe samopomilovalno nedejavnost in naj se spoprime z objektivnimi problemi sodobnega časa. Zavrne naj stara moralna načela, če so prazna in brez vsebine za naš čas, toda namesto njih naj si postavi nova, še trdnjša načela. Predvsem pa naj se zave vrednote, ki jo danes tako velik del sveta zametuje in celo prezira; poštenosti. Kot pravi Kazan: človek naj sprejme svojo lastno naravo in po njej oblikuje svoje življenje. K temu je pač treba dodati, da je važna prilagoditev družbenim normam. Toda: ali ne ustvarjajo le-teh ljudje in predvsem mladina in ali ne vključuje poštenost do sebe tudi poštenost do drugih in do celotne družbe?

Zdelo se mi je vredno ob Kazanovih mislih opozoriti na ta – vzgojni kriterij vrednotenja filmov, ker se mi zdi, da ga vse prepogosto prav neodpustljivo zanemarjamo ali pa povsem napačno enostransko razlagamo. Čas pa je že, da tudi v filmski kritiki dobi eno najvažnejših mest, ki mu z vso pravico gre.

DUŠAN OGRIZER

»Nikoli se ne ve,« je dejala Mary Drover nekoliko razgreta. »Ta satan je tu — in mi vsi smo tu — in končno je dostikrat čisto neverjetno, kako naglo spet srečaš koga čisto slučajno!«

»Če bi le mogli storiti kaj več kot to,« sem pristavil še jaz precej razburjen.

»Ne pozabite, Hastings, da se policija trudi, kolikor more. Posebna četa je tu, dobri inšpektor Crome se obnaša včasih sicer malec smešno, je pa sposoben uradnik in polkovnik Anderson, poveljnik, je mož dejanja. Ukrenili so vse potrebno in mesto samo ter dirkališče sta zavarovana, kolikor je le mogoče. Povsod so postavljeni razen tega še civilni stražniki in detektivji. Razen tega pa so po časopisih dokaj natančno in temeljito obvestili in pripravili publiko.«

Donald Fraser je zmajeval z glavo. »Mislim, da niti poskušal ne bo, da bi se česa lotil. Saj bi bilo naravnost blazno!«

»Na žalost je možak blazen!« je pripomnil Clarke suhoparno. »Kaj pa vi pravice, mojster Poirot, ali bo odnehal ali pa bo poskušal delati po načrtu?«

»Po mojem mnenju je njegova obsedenost tako velika, da mora poskusiti! Reklo bi se, da priznava svoj poraz, če ne bi danes storil ničesar. Tega njegov blazni egoizem ne more dovoliti. Dr. Thompson je istega mnenja, kot vidim. Upajmo le, da ga bodo pri dejanju prijeli.«

Donald Fraser je odmajal z glavo: »Preveč prebrisan se bo lotil posla, boste videli!«

Poirot je pogledal na uro. Razumeli smo miglaj. Sklenjeno je bilo, da bomo zadevi posvetili ves dan; dopoldne smo imeli namen preiskati čimveč cest in ulic, kasneje pa se postaviti na dirkališču na raznih mestih in tam oprezati vsak zase. Dejal sem, da bom o. S tem pa bi sebe skoro lahko izvzel, zakaj moja straža bi bila najbrž čisto odveč. Zelo verjetno je pač bilo, da jaz nisem ABC nikoli videl in bi ga gotovo ne našel. Ker pa smo sklenili, da pojdemo vsak zase, sem predlagal, da bi se jaz priključil eni od dam in jo spremljal — Poirot je takoj soglašal s tem — le to ne vem, kaj mu je bilo treba pri tem tako neumno mežikati.

Dekleta so šla v predsobo, da bi si nadela površno obleko. Donald Fraser je stal pri oknu; zatopljen v svoje misli je zrl ven. Franklin Clarke ga je pogledal, in ker mladi mož očividno nikakor ni bil za pameten razgovor, je Clarke začel po tihem, obrnjen k Poirotu: »Slišite, mojster Poirot, vi ste obiskali mojo svakinjo v Churstonu. Ali je kaj rekla — kaj namignila — kako bi rekel, ali je dejala, da...« v hudi zadregi je prenehal.

S sila nedolžnim obrazom, ki se mi pa ni zdel čisto pošten, je začel Poirot: »Kako ste rekli?« Da je dejala vaša svakinja — kaj?«

Franklin Clarke je zardel. »Ugovarjali mi boste, da zdaj ni čas za osebne zadeve...«

»Seveda ni!«

»Jaz pa bi rad ugotovil!«

»Izvrstno!«

Clarke je nazadnje, kot se mi je zdelo, le začel sumiti, da se skriva v Poirotovem negibnem obrazu hud posmeh. Boril se je dalje. »Moja svakinja je sila ljubezniv človek — vedno sem se z njo dobro razumel — toda že dolgo je hudo bolna... in v takih prilikah — morfij in slinico imajo ogromen vpliv na človekovo razpoloženje — se človek nagiba k temu, da si vse mogoče domišljuje.«

»Ah?« Mežikanje Poirotovo se že skoro ni dalo več napačno razlagati. Le mister Clarke, popolnoma predan svojemu kočljivemu vprašanju, tega ni opazil.

»Za Toro — miss Grey gre,« je dejal.

»A, tako, o miss Greyevi govorite?« je rekel Poirot s svojim najbolj nedolžnim začudenjem.

»Da. Lady Clarke si je zabilja v glavo nekakšne zadeve... Tora... eh, miss Grey je zelo lepo... dekle — tudi najboljša žene so proti drugim ženam malec sovražne. Tora je bila mojemu bratu nujno potrebna — najboljša tajnica, ki jo je kdaj imel — je dejal ponovno — in imel jo je rad. Vendar brez skrivanja, zakaj Tora ni ena tistih, ki — — —«

»Ne?« mu je hitel Poirot na pomoč.

»Toda moja svakinja si je pač domišljala, da... skratka, postala je ljubosumna. Ne, da bi bila to kdaj pokazala! O, ne! Toda po Carovi smrti, ko je šlo za to, ali naj miss Tora ostane, jo je pošteno okrtičala in ni imela ene dobre

besedice zanjo. Seveda je res, da je večidel vsemu bila kriva bolezen, je dejala tudi sestra Klara in se ji res ne more očitati, toda...« umolknil je.

»No, pa?«

»Gospod Poirot, rad bi vam dopovedal, da vse skupaj ni vredno piškavega oreha, ni vredno, da bi človek govoril. Vse skupaj so sanjarije bolnih možganov, fantazije bolnice. Vidite, tu — iskal je po žepu — je pismo, ki mi ga je pisal moj brat, ko sem bil na Vzhodu. Berite ga, da boste spoznali, v kakih odnosih sta si bila!«

Poirot je vzel pismo, Franklin je stopil ob njegovo stran in s prstom kazal na nekaj mest ter jih prebral:

— tu gre vse po starem. Charlotta ima nekoliko manj bolečin. Rad bi ti poročal o tem kaj bolj ugodnega! Ali se spominjaš Tore Greyeve? Ljubo dekle je in zame večja tolažba, kot si moreš misliti. Ne vem, kaj bi v teh mrkih časih počel brez nje! Polna je sočutja in vedno z zanimanjem sodeluje z menoj, ima

izbran okus in smisel za lepo in deli z menoj ljubezen do kitajske umetnosti. Bila je sreča, da sem jo našel! Niti hči bi mi ne mogla biti pristranejša in ljubkejša spremljevalka. Njeno življenje je bilo težko in ne zmeraj srečno in veseli me, da je našla tu dom in da se je res navezala na nas.«

»Vidite,« je dejal Franklin Clarke, »tako je čutil moj brat za to dekle. Ravnal je z njo kot s hčerjo. Zato pa se mi zdi tako brezsrčno, da je je moja svakinja takoj po bratovi smrti pognala čez prag! Zenske so res pravi zlodejci, gospod Poirot!«

»Vaša svakinja je bolna in mnogo trpi, ne pozabite tega!«

»Saj vem to in si vedno dopovedujem. Seveda se ji ne sme ničesar očitati. Kljub temu pa sem vam pokazal pismo, da bi se česa ne utvarjali in si ne ustvarili napačne slike po vsem tem, kar je o tem dekletu rekla moja svakinja.«

Poirot mu je smešljaje vrnil pismo. »Popolnoma prepričani ste lahko, da me to, kar ljudje poreko, nikoli ne zapelje, da bi si ustvaril napačno sliko. Jaz delam svoje lastne zaključke!«

Clarke je spravil pismo. »Vsekakor me veseli, da sem vam pismo pokazal. Dame prihajajo! Pojdimo torej!«

Ko smo zapuščali sobo, me je Poirot poklical nazaj. »Vi bi se radi priključili ekspediciji?«

»Vsekakor! Nikakor ne bi bil rad brez posla.«

»Človek se more tudi duševno zaposliti, Hastings!«

»To, pa vam bolje pritiče kot meni!« sem odgovoril.

»Nedvomno! Radi bi torej spremljali eno od dam? In katero boste počastili, če se sme vedeti?«

»Ne — ne vem še!«

»Kako bi bilo z miss Barnardovo?«

»Ona bi utegnula biti tako samostojna, da me najbrž ne bo potrebovala.«

»Miss Greyevo?«

»Da — najbrž!«

»Hastings — čudni ste! Toda človek vas naglo spregleda — neodkriti!«

Že davno ste bili odločeni, da boste prebili dan s svojim svetloslasim angelom...«

»Toda, Poirot!«

»Zal mi je, da moram prekrižati vaše načrte, toda prositi vas moram, da spremljate drugo damo! In sicer miss Mary Droverjevo. Zabičujem vam, da je ne smete zapustiti!«

»Zakaj, pa to?«

»Ljubi prijatelj, njeno ime se začenja z D! Prav ničesar ne smemo tvegati!«

Uvidel sem, da ima prav. Spočetka se mi je njegova trditve zdelo malo debela, toda ko sem stvar premislil bolj natanko, sem razumel, da je ABC morda natančno obveščen o kretanju svojega nasprotnika — če res sovraži Poirota, bo odstranitev Mary Droverjeve baš najboljši udarec v sredo in posebno posrečen sunek! Obljubil sem torej Poirotu, da bom svojo nalogo izpolnil vestno do kraja in sem se poslovil od njega. Sedel je pri oknu, pred seboj je imel majhno ruleto. Zavrtel je kolo, in ko sem zapuščal sobo, je zaklical za menoj: »Rouge« — Rdeče! Dobro znamenje, Hastings. Sreča se obrača!«

24

ARTUR HASTINGS NI BIL POLEG

Mr. Leadbetter je nejevolno godrnjal, ko je njegov сосед, ki je sedel na stolu zraven njega, vstal, se nerodno gnetil mimo njega, spustil pri tem nerodno klobuk, da mu je padel na se, dež pred njim, in se potem sklanjal naprej, da bi ga pobral.

In to prav pri najbolj napeti sceni v filmu »V božjih rokah«, presunljivo drami iz življenja (z zasedbo samih zvezd)! Ves teden se je že mr. Leadbetter veselil tega filma.

Zlatolasa junakinja, ki jo je igrala Katarina Royal — po prepričanju mr. Leadbetterja je bila to najboljša filmska igravka na svetu — je v svojem ogorčenju zaklicala pravkar: »Nikoli! Raje stradam! Toda stradala ne bom, zakaj božja roka...«

Mr. Leadbetter je razjarjen obračal glavo zdaj na levo zdaj na desno in stegoval vrat, da ga je bolela vsa muskulatura na njem, in se jezil nad brezobzirnostjo ljudi. »Le čemu ne čakajo do konca filma... kako lahko pri najbolj napetem dejanju vstane in odhaja...?«

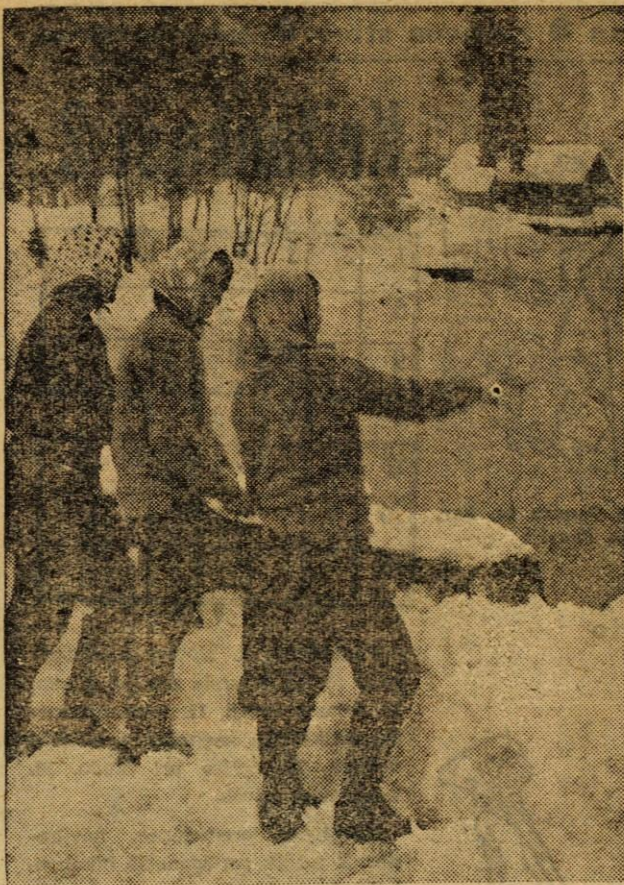
No vendar, sitnež, ki je tiščal mimo njega ven, je kočno le odšel in mr. Leadbetter se je spet z vsem užitekmo lahko posvetil gledanju napete zgodbe na platnu. Katarina Royal je zdaj, z otrokom na roki, stopila na vlak. Kakšno smešno železnico imajo vendar v Ameriki...! In film se je vrtel dalje — svojemu uspešnemu koncu nasproti.

Mr. Leadbetter se je zadovoljno oddahnil, ko so se prižgale luči. Po svoji stari navadi je počasi zapuščal kino. Saj se človek še tako prezgoda povrne v sivo, mrzlo vsakdanjost, čemu torej hiteti! Ozrl se je okrog sebe. Kdove kaj ljudi ni bilo v kinu. Nič čudnega! Dirke! Mr. Leadbetter je strogo obsojal dirke, igranje na karte, pijančevanje in tudi kajenje, zato pa je toliko bolj ljubil kino.

Vse je tiščalo k izhodu. Leadbetter se je počasi vključil v tok, ki je bil usmerjen k vratom. Možak na sedežu pred njim je zadržal in se esedel na fotelju. Mr. Leadbetter je bil ogorčen. Le kako se more pri filmu »V božjih rokah« zaspiti!

Razburjen gospod, ki so mu noge spečega zapirale že itak ozki prehod med vrstami, se je precej nejevoljno obrnil nanj s prošnjo: »Boste že dovolili, gospod!«

Mr. Leadbetter je stal že blizu izhoda in je gledal nazaj. Nastalo je gibanje... uslužbenec kina s kapo na glavi... majhna gruča ljudi... morda se je pa tisti mož pred njim napil in je bil pijan ter ni spal...«

Mlada dekleta v Bohinju. Na kaj mislijo; na smučanje ali na kopanje.

Jugoslovanski športniki v preteklem letu

Preteklo leto je bilo eno najuspešnejših v jugoslovanskem športu. Naši tekmovalci so sodelovali na 10 svetovnih in 8 evropskih prvenstvih v raznih panogah športa; na 6 takih tekmovanjih pa so dosegli zelo dobro uvrstitev.

V začetku aprila je jugoslovanska reprezentanca v Berlinu osvojila prvenstvo Evrope v namiznem tenisu. V novi sezoni, ki se je komaj pričela, pa so naši športniki potrdili svoje visoke kvalitete. Eden takih je Vojislav Marković, ki je zmagal na dveh velikih mednarodnih turnirjih.

Nogometna reprezentanca je junija osvojila v Cilu 4.

mesto na svetu. Olga Gere pa je na evropskim tekmovanju v atletiki osvojila drugo mesto v skoku v višino. Pred mesecem dni je naša košarkaška ekipa zmagala na prvenstvu Balkana.

Vsekakor leto 1963 nudi

dobre perspektive za napredek športa nasploh.

Leto 1963 bo v glavnem leto priprav v vseh športih, za kaj vse oči so uprte v leto 1964. in v nove olimpijske igre, ki se bodo odigravale v Tokiu.

Bele strmine

Staro leto in praznovanja so za nami. Dedek Mraz pa se je vrnil v svoje kraljestvo.

Čriček

Čriček poje čri, čri, čri, pojem za godce tri, čri, čri, pojem za godce tri, poje za godce tri, čri, čri, poje za godce tri. Prepelica nani se jezi, ker še njo prekosi, glas ima zelo močan in prepeva dan na dan. Čri, čri,

Stopili smo v novo leto. In že prvi dan leta 1963 nam je prinesel cel koš snega, tako da so otroci takoj poizkusili nove smuči in sani na gladki heli podlagi. Kakšno veselje!

Kmalu bodo nastopile zimske počitnice in potem — seveda le če bo v šoli vse tako, kot je prav — bo gotovo dovolj časa za smučanje, kepaenje, sankanje in drsanje. Mora da bodo kateri izmed vas odšli v smučarske tečaje ali pa boste zimsko veselje uživali v domačem kraju. Vsekakor boste gotovo doživeli veliko lepega in veselega. Prav zadržani bomo, če boste o kakšnem posebno zanimivem dogodivljaju tudi kaj napisali in nam sestavek poslali.

Veliko smeha in veselja na belih strminah!

Zgodovina čistoče

Kulturni ljudje starega veka so posvečali mnogo pozornosti čistoči in negi svojega telesa. O tem nam pričajo celo urejene kopalnice, ki so

dišali. Razen tega pa slab duh ni bil edina posledica nečistoče. V starih časih so ljudje veliko več obojevali kot danes. Dogajalo se je, da so celi gradovi izumirali, in to zaradi strašnih epidemij kuge in črnih koz. Od otrok je le vsak drug doživel deset let. Mnogo ljudi pa je bilo iznakaženih zaradi koz in gobavosti. In vse to je bila v največjem delu kriva nečistoča.

lezni je veliko manj kot v tistih časih, ni epidemij, posebno med kulturnimi narodi so skoro povsem izginile. Mnogo je k temu pripomogla medicina, toda najvažnejše so tri stvari: voda, kos mila in preoblačenje.

Opomin

Stric je prišel na obisk in Jakec ga je kar naprej nekaj spraševal. Mati je to opazila, zato mu je rekla:

»Jakec, ne dolgočasni strica z vprašanji. Vidiš, da ga že začneja jeziti.«

»Ne jezi se name zaradi spraševanja.«

»Zakaj pa?«
»Jezi se zato, ker mi niti na eno vprašanje ne zna odgovoriti...«

Zdravje in čistoča

Danes smo veliko bolj zdravi in odporni, kot so bili v srednjem veku. Bo-

Svetovni tiskarski muzej

V Mainzu, mestu, v katerem je živel in delal povsem svetu znani izumitelj prvega tiskarskega stroja Johann Guttenberg (1400 do 1468) bodo v bližnji prihodnosti odprli svetovni tiskarski muzej.

Novi muzej bo imel 35 galerij, v katerih bo med drugimi razstavljeno tudi 120 znanih Guttenbergovih izvo-

dov Biblije — tiskanih na papirju in 20 izvodov tiskanih na pergamentu. V eni izmed dvoran bo kar se da verno ponazorjena Guttenbergova tiskarska delavnica, v drugih pa bodo nameščeni stroji in naprave, ki so sledile Guttenbergovim. Prav na koncu bo mogoče videti tudi najmodernejši avtomatski tiskarski stroj za tiskanje knjig.

mlada rast

lihi našli v izkopanih starih naselij. Toda v srednjem veku je videti, da so ljudje povsem izgubili smisel za čistočo. Iz tega časa je ohranjenih mnogo zelo lepih in prostranih gradov in dvorcev, toda niti v enem ni bilo kopalnice. »Escorial«, znani tvorec španskih kraljev, je imel 3.000 sob — toda niti ene same kopalnice. Kopalnice ni imel niti Versailles, dvor francoskih kraljev — in to sta bila v tistem času dva največja dvorca v Evropi.

Umazan srednji vek

Tako kot so zelo redko prali, ljudje srednjega veka tudi perila niso pogosto menjali. To nam je danes nerazumljivo in takoj lahko pomislimo, da ti naši predniki niso preveč lepo

Skopuh

(Sudanska narodna pripovedka)

Nekoč je živel neki skop človek. Nikoli ni nobenemu uspelo, da bi vsaj enkrat pri njem nekaj pojedel.

Nekoga dne pa sta dva prijatelja stavila, da bo eden izmed njih večerjal pri skopuhu. Človek, ki je trdil, da bo večerjal pri skopuhu, se je napotil proti njegovi hiši. A ko je prišel, ni vstopil, pač pa se je usedel pred vhodna vrata in čakal. Ko je prišel čas večerje, je sluga prinesel mimo njega večerjo. Tedaj je stopil tudi on za njim. Gospodar je videl slugo, ki nese večerjo, toda poleg njega je zagledal tudi tujega človeka. Ker mu ni želel dati večerjo, je vstal in rekel:

»Alah je velik! Nocoj bom prečital molitev s stotimi klanjanji!« Tudi ta, ki je stavil, je vstal in rekel:

»Alah je velik! Molilo se mu bo do jutra.«

Skopuh je tedaj spoznal, da ga ta človek ne bo zapustil in tako ga je povabil na skupno večerjo.

Pošteni najditelj

- Zakaj nisi nesel zlate ure, ki si jo našel na ulici in urad za najdene predmete — vpraša oče Zvonka.
- To sem hotel prvi trenutek, toda ko sem jo odprl, sem takoj videl, da tega ne morem storiti.
- Zakaj?
- Zato, ker je bilo na notranji strani vrezano: »Večno tvoja.«

Mojca bere

Naša Mojca, tista mala, nataknila je očala. V roke knjigo je prišla in kar brati je začela. Brala pesem je o žabi in o starji grdi babi. Kar vse črke je poznala, jih počasi zlogovala. Muček pa se zahajlja: Mojca brati nič ne zna, narobe knjigo v roki ima! Nič ni rekla Mojca mala, vedno išče si očala. Knjige bere, slike gleda, a narobe vse, sevedal!

DUSA REPINC, 8. b OSNOVNE SOLE »SIMONA JENKA«, KRANJ

Križanka št. 1

1	2	3	4	5	6
7					8
9				10	
11					
12		13			
	14				
15					

KRIŽANKA ŠT. 1 (lik št. 67). Križanka je magična, zato velja prva številka za opis vodoravno, druga pa za navpično.

1., 1. delavska ali vojaška pivnica, 7., 2. Obri, 8., 3. ime jugoslovanske pevke Knežević, 9., 14. ime črke, 10., 4. razprava, 12., 5. enaka samoglasnika, 13., 11. ime nekdanjega smučarskega asa Sailerja, 14., 9. časovni prislov, 15., 6. drag kamen vijoličaste barve.

Rešitev križanke št. 71

Vodoravno: 1. damast, 7. Rjavina, 9. čaj, 10. bar, 11. as, 12. vile, 13. kolos, 14. Elita, 16. tema, 17. B(ert) S(otlar), 19. ano, 20. tri, 21. tunolov, 23. hosana.

Vse po starem

— Poglej, Micka je prišla na silvestrovanje z isto obleko kot lansko leto!
— Res je, vendar ima letos drugega moža!

Prava mera

— Ugaja mi pri Janezu to, ker vedno ve, kdaj ima dovolj!

Križanka št. 2

1	2	3	4	5	6	7
8						
9		10				
		11				
12	13			14	15	
16			17			
18						

Vodoravno: 1. slovenska ilustrirana revija, 8. vrsta zemlje, 9. ako, 10. reka v Srbiji, 11. nekdanji turški velikaš, 12. zagozda, 14. sibirski veletok, 16. dolina pri Biedu, 18. urejevalec izložb.

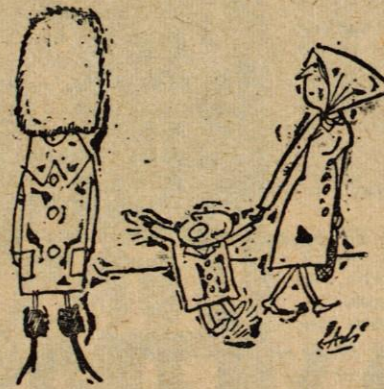
Navpično: premetenec, navihavec, 2. vzklík pri španskih bikoborbah, 3. soglasnik in samoglasnik, 4. zgodovinsko znano mesto v južni Franciji, 5. vodna žival, 6. telica, 7. trava, 11. znana Verdijeva opera, 12. ožina na Malajskem polotoku, 13. vagon ognjišča pri starih Rimljanih, 14. osebni zaimek, 15. nočno zabavišče, 17. avtomobilska oznaka Varaždina.

Za vsak primer

— Rezervirajte mi, prosim, posteljo za prihodnji teden!

Dobro znanstvo

— Dedek Mraz... dedek Mraz..!

dokumenti • dokumenti • dokumenti • dokumenti • dokumenti • dokumenti • dokumenti • dokumenti • dokumenti • dokumenti

Ko sem prišel, očka ni bilo več, tako sem si spekel nekaj krompirjev in čakal nanj. Nalašč sem sedel k oknu, da bi laže obudil čase, ki sem jih preživel tukaj. Dolgo nisem obsedel, ker me je vse hudo zabolelo in sem moral oditi iz hiše, sicer bi pričel jokati. Takoj sem odšel po nekaj grošev, ki nam jih dolguje, toda kje... ko bi bili stalno tukaj, bi moral kaj dobiti, tako pa se jim ne mudi. Le na dveh krajih sem dobil po liter mleka, takoj sva popila pol litra s kruhom in se malo oddahnila, pa odšla prej domov, ker bi naju lahko srečali orožniki, čeprav imava potno dovoljenje. Kadar sva zaslivala voz, sva stopila v gozd. V gozdu sem videl, da so se peljali mimo.

29. APRIL — Včeraj sem odšel spat in bilo je poletje, danes pa sem se prebudil in je zima. Padel je sneg, ko da bi bil konec januarja, ne pa konec aprila. Ne zadošča, da pošilja bog toliko kazni, zdaj nam je poslal še dolgo zimo. Poljska dela bi morala biti že opravljena, tako pa se niso niti pričela. Vse bi se moralo poceniti, vendar je narobe, vedno dražje. To še ni vse, stric in vsi v hiši nam nagajajo. Ne smemo sekati drv na dvorišču pa še druge malenkosti, o katerih se ne splača govoriti. Toda zdaj je čas, ko ne smeš ničesar reči, temveč vse prenačati...

30. APRIL — Očka je v Krajnu pri nekem kmetu naročil kvintal krompirja in danes ga je pripe-

ljal. Krompir so tehtali kot pred vojno pomaranče, niti dekagram preveč in vrhu tega blazno drago, da stane kvintal krompirja 270 Zl. Za ta denar bi lahko kupil 100 kvintalov.

1. MAJ — Iz Krajna sem si prinesel nekaj šopkov drobnjaka. Danes imam čas in sem si ga posadil v lončke. Sajenje še ni bilo pri kraju, ko me je očka poklical k mletju, reči sem pustil na dvo-

DNEVNIK Davida Rubinowicza

rišču in brat naj bi jih pospravil. Ko sem nehal mlet, sem odšel v stanovanje. Ko je prišel očka domov, se je pričel jeziti name, čemu sem razmetal drva v lopi, in me je začel takoj pretepati. Pojasnil sem, da vendar nisem imel časa za pospravljanje drv, pa me je še huje. Zelo sem bil jezen, ker me pretepa brez razloga. — Slednjič, ko me je nekajkrat udaril s sponko, sem začel jokati, ne toliko zaradi bolečin ko iz jeze; ostalo je celo nekaj poštenih modric, ki so me zelo bolele. In po vsem tem mi je ukazal, naj grem mlet. Kako naj bi mlet, ko sem komaj premikal roko. Če ne bi bilo vojne, bi bil že zdavnaj do-

ma, učil bi se kakršnekoli obrti, tako pa moramo vztrajati. Očka me tudi nima posebno rad, čeprav mi da vse, kar imamo. To smatra le za svojo dolžnost, ne pa za potrebo. Ves dan se je pogovor vrtel le okrog mene.

2. MAJ — Zvečer so prišli vsi stričevi k nam in govorili o večrajšnji kazni. Očka se vedno prepira z mamo, čemu se vmešuje, kadar me tepe. Prišlo je celo do

resnega prepira. Mislim, da zakonski par ne sme živeti v stalni neslogi kakor moji starši, toda to ni nova stvar.

28. APRIL — Z očkom sva se ob svitu odpravila v Krajno. Med potjo naju je dohitel voz in sedla sva nanj. Ko smo se peljali, se mi je zdelo, da se peljem domov, kmalu sem se predal sanjarenju. Kmalu sem se zavedel, da niso le sanje. Prispela sva in očka je odšel v vas, sam pa sem ga počakal pri našem prejšnjem sosedu. Po tem pa sem odšel k naši hiši kjer me je čakal očka. Ko sem stopil v stanovanje, mi je bilo vse tako tuje, ko da ne bi nikdar stanoval tukaj. Očka mi je dal denar za

krompir, ki sva ga kupila. Prav rad sem stekel po znani stezi. — Spet se mi je zdelo, da bom kmalu doma, da so tam starši in drugi. Vendar je bilo takoj vse mimo. Prišel je tudi predsednik iz Bielina in prinesel očku potno dovoljenje za tri dni, velja od jutri.

5. MAJ — Govorijo, da bo ponoči racija na Zide. Očka je že od včeraj zdoma, tako se utegne zgoditi, da bo prišel prav danes, ko bo racija. Napisali smo mu listek, naj ne pride danes, tukaj je bil ravno neki deček iz Krajna, pa smo mu dali listek.

6. MAJ — Strašen dan! Okrog tretje ure me je prebudilo trkanje. Bili so policisti, racija. Nisem se prestrašil, očka in bratranec sta v Krajnu in obveščena, drugi bratranec pa so se poskrili. Čez nekaj minut sem zaslíhal trkanje po vratih, stric jim je takoj odprl. Prišla sta neki poljski in židovski policist, ta me je pogledal in ukazal, naj se oblečem. Oni drugi me je vprašal, koliko sem star, dejal sem, da štirinajst let, in pustil me je v miru. Iskali so okrog, vendar niso našli nikogar in odpeljali so le dva iz Plocka. Čeprav se nisem bal, sem se tresel ko v vročici. Ko so odšli, sem takoj zaspal. Zgodaj zjutraj me je prebudila sestrična, ker je prispel očka z vozom. Naglo sem se oblekel in odšel ven, očka ni bilo več, ker je takoj pobegnil pred racijo. Reči so spravili z voza in nenadoma sem zagledal policista, ki je zavil v našo ulico.